

BOSNA I HERCEGOVINA

Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Конкуренијски савјет

MIŠLJENJE

po Zahtjevu punomoćnika Udruge „Roda“ iz Banja Luke

**Sarajevo
srpanj, 2024. godine**

Broj: 07-26-7-007-7/24
Sarajevo, 1. 7. 2024. godine

Na temelju članka 25. stavak (1) točka f) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09), a po Zahtjevu za davanje mišljenja Udruge obitelji sa problemima neplodnosti „Roda“ iz Banja Luke, zastupana po punomoćniku odvjetniku Saši Bundalo, Gundulićeva 58., Banja Luka, Bosna i Hercegovina, zaprimljenog od strane Konkurencijskog vijeća dana 25. ožujka 2024. godine pod brojem: 07-26-7-007-1/24, Konkurencijsko vijeće, na 9. (devetoj) sjednici održanoj dana 1. srpnja 2024. godine, donijelo je

MIŠLJENJE

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je, dana 25. ožujka 2024. godine pod brojem: 07-26-7-007-1/24, zaprimilo Zahtjev za izdavanje mišljenja, Udruge obitelji sa problemima neplodnosti „Roda“ iz Banja Luke, zastupani od strane punomoćnika odvjetnika Saše Bundala iz Banja Luke, a u vezi s zahtjevom da li Ugovor o pružanju usluga i sufinanciranju postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje, zaključen između Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i Zdravstvene ustanove specijalistička ginekološka ambulanta „Medico-S“ iz Banja Luke, predstavlja zabranjeno konkurencijsko djelovanje, uključujući ali ne ograničavajući se na zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) Zakona o konkurenciji.

Podnositelj zahtjeva u kratkim crtama u podnesenom Zahtjevu navodi slijedeće:

Ugovorne (sporazumne) strane uključene u potencijalno zabranjeno konkurencijsko djelovanje su Fond zdravstvenog osiguranja Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Fond), Zdrave Korde 8., Banja Luke i Zdravstvena ustanova specijalistička ginekološka ambulanta „Medico-S“ Banja Luka, članica grupacije Pronatal., Jovana Dučića 68., Banja Luka (u daljnjem tekstu: Medico-S).

Osnivač Fonda je Republika Srpska. Na temelju Statuta Fond, fond je upisan u Reg. uložak broj: 057-0-Reg-3-21-006064 pri Okružnom gospodarskom sudu u Banja Luci i predstavlja organizaciju koja vrši javne ovlasti u osiguravanju i provedbi obveznog zdravstvenog osiguranja, sa svojstvom pravne osobe i pravima, obvezama i odgovornostima utvrđenim Zakonom, drugim propisima koji uređuju sustav javnih službi i statutom.

Medico-S je privatna zdravstvena ustanova osnovana i registrirana prema zakonima Republike Srpske, osnovana od strane NEAC International IVF B-H s.r.o., članica Pronatal grupe, Ostrava, Republika Češka. Gospodarski subjekt je registriran za obavljanje djelatnosti pod statističkom šifrom Q 86.22 – djelatnost specijalističke medicinske prakse koje uključuje i usluge medicinski potpomognute oplodnje.

Dalje u svom zahtjevu Podnositelj navodi pravni okvir koji je analizirao prilikom podnošenja Zahtjeva i to: odredbe Zakona o konkurenciji, Odluku o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, Zakon o liječenju neplodnosti postupcima biomedicinski potpomognute oplodnje, Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju, Zakon o javnim nabavama.

Kao mjerodavno tržište u podnesenom zahtjevu navodi se tržište Bosne i Hercegovine.

Podnositelj u Zahtjevu navodi kako je osiguranicima uskraćen izbor, iz razloga što osiguranici Fonda i korisnici usluga u oblasti biomedicinski potpomognute oplodnje, istu uslugu mogu

koristiti isključivo u Medico-S, budući da Fond ima samo jedan ugovor zaključen sa istima, prilikom obavljanja postupaka medicinski potpomognute oplodnje koji su financirani iz sredstava koje osigurava Vlada Republike Srpske u proračunu, s tim da su prva dva postupka obvezni sa izvrše u Medico-S.

Međutim, kako se dalje navodi u Zahtjevu, Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju niti Programom za osiguranje biomedicinski potpomognute oplodnje za 2023. i za 2024. godinu nisu utvrđeni kriteriji na temelju kojih je opravdano uvjetovanje obavljanje dva postupka u medicinskoj ustanovi s kojom Fond ima zaključen ugovor, dok za treći postupak (ujedno i posljednji koji se financira iz proračuna) Fond može (a i ne mora) odobriti financiranje postupka u ustanovi s kojom Fond nema zaključen ugovor.

Iako je Zakonom o zdravstvenoj zaštiti predviđeno da „pacijent u skladu sa ovim zakonom ima pravo na izbor zdravstvene ustanove koja pruža zdravstvene usluge na teritoriji Republike“ ovakvom praksom je pacijentima, osiguranicima Fonda izbor u potpunosti onemogućen. Pravo na izbor je i izravnoj vezi sa tržišnom konkurencijom, te može dovesti do povećanja kvalitete pruženih zdravstvenih usluga, te same uspješnosti postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje.

Dalje, se u zahtjevu navodi kako se udruga „Roda“ obratila i Fondu sa određenim pitanjima, te da je Fond dostavio odgovor u kojem je djelomično odgovorio na postavljena pitanja. Također se navodi kako je Fond odbio zaključiti ugovor sa Specijalnom bolnicom „Jelena, bolnica za žene, porode i IVF“, a da ista ispunjava sve uvjete koji se traže za zaključenje ugovora. Podnositelj navodi kako u Federaciji Bosne i Hercegovine, Fond zdravstvenog osiguranja i reosiguranja FBiH ima zaključene ugovore sa šest klinika koje pružaju navedene usluge.

Na temelju dostavljenih, podataka podnositelj zahtjeva traži od Konkurencijskog vijeća mišljenje, ili pak pokretanje postupka po službenoj dužnosti ukoliko se radi po povredi Zakona o konkurenciji.

Dana 17. travnja 2024. godine podnositelj zahtjeva je isti dopunio sa informacijom kako je Vlada Republike Srpske donijela odluku od načinu financiranja programa za osiguravanje biomedicinski potpomognute oplodnje za 2024. godinu, te da iz iste odluke proistječe da nije predviđeno plaćanje postupaka izuzev u poliklinici Medico-S.

Kako bi sagledao sve mjerodavne činjenice, a radi donošenja Mišljenja Konkurencijsko vijeće se dana 16. svibnja 2024. godine, obratilo Fondu sa zahtjevom za informacije broj: 07-26-7-007-5/24.

Dana 5. lipnja 2024. godine zaprimljen je odgovor Fonda u kojem je u kratko navedeno slijedeće:

Pravni temelj za zaključenje ugovora između Fonda i Medico-S je sadržan u slijedećim aktima koji su u primjeni u Republici Srpskoj, i to u Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju, Zakonu o zdravstvenoj zaštiti, Programu za osiguravanje medicinski potpomognute oplodnje za 2024. godinu, te Pravilniku o osnovama za zaključenje ugovora sa davateljima usluga u Republici Srpskoj u 2024. godini.

Prije potpisivanja Ugovora između Fonda i Medico-S nije proveden postupak javne nabave, niti je upućivan javni poziv za zaključenje ugovora radi pružanja usluge biomedicinski potpomognute oplodnje, jer sukladno sa odredbama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju i Zakona o zdravstvenoj zaštiti, Fond u cilju osiguravanja zdravstvene zaštite za svoje osiguranike i osigurane osobe, nema obvezu da usluge zdravstvene zaštite ugovara na temelju postupka javne nabave, nego je prioritarno osiguranje adekvatne i dostupne zdravstvene zaštite za sve osigurane osobe na teritoriju Republike Srpske.

Kako se dalje navodi u dostavljenom odgovoru razlozi za zaključenje ugovora za pružanje usluge biomedicinski potpomognute oplodnje sa klinikom Medico-S iz Banja Luke sadržani su u točki 1. izjašnjenja, kao i činjenici da nijedna javna zdravstvena ustanova u Republici Srpskoj ne pruža usluge biomedicinski potpomognute oplodnje, a Zdravstvena ustanova Medico-S je vodeća klinika za liječenje neplodnosti i procedure izvantjelesne oplodnje u Bosni Hercegovini i dio je grupacije Pronatal iz Češke, te je 2007. godine kada je potpisan prvi ugovor bila jedina zdravstvena ustanova koja je pružala ove usluge, koje se financiraju iz proračunskih sredstava Republike Srpske.

Dalje se navodi kako u Republici Srpskoj ne postoji niti jedna javna zdravstvena ustanova u kojoj je moguće obaviti postupak medicinski potpomognute oplodnje. A prema dostupnim informacijama, na teritoriju Republike Srpske ima još jedna zdravstvena ustanova koja je nedavno počela pružati usluge biomedicinski potpomognute oplodnje ZU Specijalna bolnica iz kirurške oblasti „Jelena bolnica za žene, porode i IVF“ Banja Luka (u daljnjem tekstu: Bolnica Jelena). Navodi se kako sa Bolnicom Jelena, Fond nema zaključen ugovor o pružanju zdravstvenih usluga, jer je Bolnica Jelena u veljači ove godine raskinula Ugovor sa Fondom koji su bili regulirani međusobni odnosi, iz razloga prestanka interesa.

U svom odgovoru Fond navodi i kako sukladno članku 37. stavak 6. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, Vlada Republike Srpske donosi Odluku o načinu financiranja Programa za osiguravanje biomedicinski potpomognute oplodnje koja za ovu godinu sukladno Odluci broj: 04/1-012-2-3578/23 od 19.10.2023. godine iznosi 3.500.000 KM („Službeni glasnik RS“ broj 96/23), i sredstva se osiguravaju u proračunu Republike Srpske. Postupak biomedicinski potpomognute oplodnje u ustanovi izvan Republike Srpske na teret sredstava Fonda moguće je ostvariti i ostvaruje se na osnovu članka 27. stavak 8. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, a sukladno odredbama Programa za osiguravanje biomedicinski potpomognute oplodnje za 2024. godinu.

Postupajući po podnesenom Zahtjevu, analizom svih dostavljenih podataka i činjenica iz Zahtjeva, a na temelju Zakonu o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće daje slijedeće mišljenje:

Člankom 2. Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“ broj 28/05, 76/07 i 80/09) propisano je na koga i pod kojim uvjetima se primjenjuje Zakon o konkurenciji. Prije svega, Zakon o konkurenciji se primjenjuje na sve gospodarske subjekte koji se bave određenom tržišnom djelatnošću, a to je proizvodnja, prodaja roba ili pružanje usluga, ukoliko svojim djelovanjem sprječavaju, ograničavaju ili narušavaju konkurenciju, tj. tržišno natjecanje između subjekata. Istim člankom Zakon je predvidio vrlo široki broj subjekata, kao što su gospodarska društva, poduzeća, poduzetnici ili pak njihove udruge udruženja, bez obzira na vlasništvo, sjedište ili prebivalište. Nesporno je kako se Zakon o konkurenciji se primjenjuje i na sva ostale pravne ili fizičke osobe, na tijela državne uprave i lokalne samouprave, pa tako i na Fond zdravstvenog osiguranja RS. Međutim, jedini kriterij da aktivnost koja se ocjenjuje, mora da se smatra za tržišnom aktivnošću, da sudjeluju ili da utječu na tržište, tj. na proizvodnju, prodaju roba ili pružanje usluga između konkurenata.

Iz prednjeg proizlazi, u odnosu na konkretni slučaj, da je **člankom 37. stavak 7. i 8. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju** („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 93/22 i 132/22) propisano slijedeće:

(7) Biomedicinski potpomognuta oplodnja prema Programu iz stavka (3) ovog članka osigurava se u zdravstvenoj ustanovi u Republici, sa kojom Fond ima zaključen ugovor.

(8) Izuzetno od stavka (7) ovog članka, nakon financiranja dva neuspjela pokušaja biomedicinski potpomognute oplodnje u Republici, Fond može u skladu sa Programom iz stava (3) odobriti financiranje još jednog pokušaja biomedicinski potpomognute oplodnje i u zdravstvenoj ustanovi izvan Republike.

Dakle, iz prednjeg je vidljivo kako je riječ o pozitivnim zakonskim odredbama, usvojenim od strane Narodne skupštine Republike Srpske, te sredstvima koja se osiguravaju iz javnih

prihoda, tj. iz Proračuna, a namijenjenim za plaćanje osiguranicima, i financiranje biomedicinski potpomognute oplodnje, pa stoga, ovakvo djelovanje Fonda, koji primjenjuje Zakon, Vlade Republike Srpske koja izdvaja sredstva iz proračuna, te zakonodavca koji je donio zakon kojim je propisan način postupanja, financiranja, te postupak ostvarivanja prava, ne predstavlja aktivnost koja bi mogla dovesti u sumnju o povredi pravila propisanih Zakonom o konkurenciji, i primjenu istog.

Ugovor o pružanju usluga i sufinanciranju postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje, zaključen između Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i Zdravstvene ustanove specijalistička ginekološka ambulanta „Medico-S“ iz Banja Luke, u ovom slučaju predstavlja rezultat postupanja Fonda sukladno zakonskoj obvezi, jer je navedeni zakon omogućio isključivo financiranje pacijentima sa kojom Fond ima ugovor u Republici Srpskoj. Bolnica Jelena koja također obavlja navedene postupke, a nalazi se u Republici Srpskoj je odbila zaključiti ugovor sa Fondom, o čemu je dokaz Fond priložio u svom izjašnjenju.

Sve ostale navode koje Podnositelj navodi u svom zahtjevu u smislu onemogućavanja prava na izbor, te da je isti postupanjem Fonda onemogućen, predstavlja postupanje Fonda prema zakonskim odredbama.

Ne temelju navedenog i podataka dostavljenih u Zahtjevu, Konkurencijsko vijeće je mišljenja kako Ugovor o pružanju usluga i sufinanciranju postupaka biomedicinski potpomognute oplodnje, zaključen između Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske i Zdravstvene ustanove specijalistička ginekološka ambulanta „Medico-S“ iz Banja Luke, **ne predstavlja** zabranjeno konkurencijsko djelovanje iz Zakona o konkurenciji, uključujući i zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) Zakona o konkurenciji.

Imajući u vidu kako je u konačnici cilj Zakona o konkurenciji dobrobit potrošača (što svakako uključuje i dobrobit pacijenata), te da Konkurencijsko vijeće ima mogućnost sukladno članku 25. stavak 1. točka f) istog Zakona, davanja mišljenja, kao i preporuka o bilo kojem aspektu konkurencije, također, da je i nadležnost Fonda, između ostalog, dobrobit pacijenata, i osiguranje dostupnosti usluga.

Stoga, uvažavajući notornu činjenicu da je uspjeh u nekom medicinskom postupku potrebno unutarnje uvjerenje pacijenta o uspjehu, a što govori i simboličan naziv Udruge koja je podnijela zahtjev Konkurencijskom vijeću pod nazivom „Roda“, to Konkurencijsko vijeće **preporučuje** Fondu da preispita način omogućavanja i financiranja usluga medicinski potpomognute oplodnje svojim osiguranicima, te u okviru svojih nadležnosti pokrene aktivnosti radi unaprijeđenja zadovoljstva pacijenata.

Ovo mišljenje se izdaje isključivo na temelju navoda iz Zahtjeva, te ukoliko isti odstupaju od stvarnog i činjeničnog stanja, ovo mišljenje se ne može primijeniti.

Predsjednica

Adisa Begić

Dostaviti:

- Podnositelju zahtjeva, i
- a/a;